

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ז' ניסן תשפ"ג | דף היומי בבלי: גזיר סה .
דף היומי בהלכה: מסימן קכ"ד סעיף ג' עד סעיף ה'.
מוסר: שמירת הלשון - פרק י"ב עד 'ויאמר ראובן'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פרק ה' סוף פרק ו' (סוף השער)

**גאון זה, מרן הגרש"ז אויערבך שכל עם ישראל נשען
על פסיקותיו, וכל דקה מסדר יומו היתה מחושבת
להפליא, עמד במשך שעותיים תמימות מול השמש
היוקדת, ובדק כל עלה ועלה של החסה הנגועה!!!**

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על ענייני הפסח

סיפר על הנהגה קדושה שהיתה למרן זצ"ל בערבי פסחים.
כמה ימים לפני ליל הסדר פרס כבר מפה לבנה על השולחן,
ערך את הכוסות, הגביעים והצלחות, והכל היה מוכן לחג, ועכשיו
המתין מרן בקוצר רוח מתי יבוא הלילה הקדוש. ובימים שלפני
החג, עסק בלימודו של שולחן זה בדווקא.

סבלנות בליל הסדר

אחד האנשים שהיו ידועים בירושלים בסבלנותם ובענותם
המרובה, נקרא 'רבי שבתי סבלן'. מפורסם היה צדיק זה במידותיו
התרומיות, ובעיקר במידת הסבלנות, עד שמעולם לא הצליחו
להביאו לידי כעס.

מעשה שהיה בערב חג הפסח, כאשר רבי שבתי, שהתפרסם
גם ביראת השמים הגדולה שלו, טרח ויגע בכבל שנה להכין כל
צרכי הסדר, ולפני התקדש החג הניחם על השולחן בזהירות רבה,
כדי שבבואו מבית הכנסת יהיה הכל מוכן ומזומן, ובני הבית יוכלו
לגשת מיד אל שולחן הסדר.

התברך רבי שבתי באישה צדקנית כמותו, שמרוב אהבתה
למצוות, השתוקקה ליישב כבר לשולחן הסדר, והמתנה בקוצר
רוח לשובו של בעלה מהתפילה. בינתיים, התיישרה לה עקרת
הבית ליד השולחן המסודר והתבוננה בהנאה יתרה במצות,
בבקבוקי היין, בחרוסת ובמרור, וביתר חפצי המצוות.

בספר 'מנחת אבות' מובא המעשה הבא:

בערב פסח אחד, התדפקה אלמנה על דלת ביתו של מרן
הגרש"ז אויערבך זצ"ל וטענתה 'בפיה: "החסה שקנתי לליל
הסדר מלאה בתולעים, וממש אין באפשרותי לנקותה".

האלמנה ציפתה מהגרש"ז למענה הלכתי, וזו היתה מטרתה
בבואה אליו, לשאול כדת מה לעשות עם החסה. אבל להגרש"ז
היתה תשובה מעולם אחר, מעולם החסד בו היה טבול כל כולו"
הביאי אלי את החסה", הורה לה.

אלמלא היו הדברים מודפסים באכסניה אמינה (מרבית
הסיפורים בספר הנ"ל סופרו על ידי בניו הגאוניו שליט"א של
מרן זצ"ל), כמעט ואי אפשר היה להאמין שכך התנהג רבן של
ישראל.

גאון זה, שכל עם ישראל נשען על פסיקותיו, וכל דקה מסדר
יומו היתה מחושבת להפליא, עמד במשך שעותיים תמימות מול
השמש היוקדת, ובדק כל עלה ועלה של החסה הנגועה!!!

רק משסיים את מלאכת הברירה, והחסה היתה נקייה
מתולעים, השיב את הירק לאלמנה.

לא יאמן!

עריכת שולחן הסדר - כמה ימים לפני הזמן

רבי בן ציון ברגמן, נכדו הבכור של מרן הגרא"מ שך זצ"ל,

שאפה ביגיעה רבה.
 מה עשה רבי שבת? צעק על אשתו? אמר כנגדה מילים לא
 יפות? עלב בה? - לא.
 הוא ניגש אל מה שהיה פעם על שולחן ליל הסדר, הניח את
 ראשו עליו, ואמר: "אני מבטיח שלא אעשה זאת יותר..."
 כאומר, האשמה למה שקרה מוטלת אך ורק עלי. אם אני
 הייתי בסדר, זה לא היה קורה. לכן, מבטיח אני לעשות תשובה
 ולא לשנות באיולתי, ולא לעסוק עוד בדברים הרעים שבגינו
 קרה מה שקרה...
 סבלנות בתפארתה.

(מתוך הגדה של פסח - חישוקי חמד)

לפתע ארע דבר לא צפוי. רגלה של האישה נתקעה במפה
 הגדולה שהשתרכה עד לשיפולי השולחן, וברצותה לשחרר את
 הרגל משכה מבלי משים את המפה, וכל מה שהיה ברגע זה על
 השולחן - נפל על הרצפה בקול רעש גדול. בקבוקי היין נשברו,
 מהמצות כמעט ולא נשארה חתיכה אחת שלמה, וגם כל הסימנים
 התפזרו לעל עבר. 'סימן' מובהק לכעס ולמריבה שיבואו עוד מעט
 קט.

בשמחה רבתי ובאווירה מרוממת פוסע רבי שבת סבלן בדרך
 לביתו, ובעיני רוחו הוא רואה כבר את השולחן הערוך הממתין לו.
 מה חשכו עיניו כאשר נתקל ב'בוקה ומבלוקה' של שאריות היין
 האדום שהתערבו עם החתיכות השבורות של המצות המהודרות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

**כשהגעת אל הקודש פנימה, הביט בי הרבי בעיניו
 החביבות ואמר לי כך: "בעיקרון, המעשה שעשית אינו
 פסול בכלל. אין שום דבר רע בזה שיהודי רוכב על
 אופניים. אבל מה? הרב ויזל אומר לי שזה מאוד לא מקובל**

**במלאת שמונה שנים להסתלקותו של מרן פוסק הדור הגאון בעל 'שבט הלוי' זיע"א,
 הרב יחיאל יהושע גולדברג, מעלה זיכרונות יחד עם חברו לספסל הלימודים הרה"ח ר' אליעזר רוזנפלד**

מורי למד בישיבת 'חכמי לובלין' ועוד מבני המשפחה שלנו, כך
 שעבורנו היה זה כמעט טבעי, ללמוד בישיבה שבה כיהן מרן זיע"א
 כראש הישיבה. למעשה בישיבה היינו מכנים אותו בפשטות 'הרבי'.
 וכך מספר ידידי הרה"ח ר' אליעזר רוזנפלד: "הגישה של הרבי
 היתה כאילו הוא חלק מהישיבה, אנחנו כולם באותה סירה, נכון
 שהוא רב החובל ואנחנו נמצאים אי שם בירכתיים אבל אנחנו
 כולנו יחד.
 "זכורני שפעם הוא דיבר אתנו על זה שבחורים הולכים לקנות
 אוכל במקומות אחרים, ולא מסתפקים במה שיש בישיבה. אמרנו
 לו ש"אין מה לעשות, האוכל בישיבה לא טעים", נענה מרן ואמר:
 "אני אוכל את אותו האוכל שאתם אוכלים, הטעם שלו מצוין."
 "בשיעור הלכה שהיה לפני התפילה, הייתי יושב די בסוף",
 מספר הרב רוזנפלד, "בספסל האחרון או אחד לפניו, סמוך יותר
 לדלת היציאה מאשר למקומו של הרבי זצ"ל.
 "הרבי היה מדבר עם רמקול, ושמעו אותו מצוין בכל רחבי בית
 המדרש, אבל בכל זאת, הוא לא אהב שיושבים רחוק. הוא רצה

הרה"ח ר' יחיאל יהושע גולדברג
 בגליון 'לקראת שבת צו-פסח, אנו מביאים מאמר נרחב שבו
במלאת שמונה שנים להסתלקותו של מרן פוסק הדור הגאון בעל
'שבט הלוי' זיע"א, הרב יחיאל יהושע גולדברג, מעלה זיכרונות
יחד עם חברו לספסל הלימודים הרה"ח ר' אליעזר רוזנפלד. אנו
 מביאים בפניכם קטע קטן מהמאמר.
 בשמונה השנים האחרונות, בבתי רבים בישראל, נחגג ליל
 הסדר כשאליו מתלווה צביטה קטנה בלב. צביטה של געגוע
 לאותה דמות קדומה שהופיעה עלינו במלוא הדרה, הלוא היא
 דמותו של מרנא ורבנא, קודש הקדשים רבינו הקדוש רבי שמאול
 הלוי ואזנר זיע"א, בעל 'שבט הלוי' וראש ישיבת חכמי לובלין.
 כדי לתאר את דמותו של מרן הגרש" ואזנר, צריכים להיות
 בר הכי, וכמובן שאין אני מתיימר ללבוש את האצטלה המכובדת
 הזאת, ובכל זאת אני מרשי לעצמי, בחיל וברעדה, לכנותו 'מורי
 ורבי', וזאת משום שזכות גדולה נפלה בחלקי, ללמוד בישיבתו
 הקדושה, ישיבת 'חכמי לובלין' ולשמוע שיעורים מפיו. גם אבי

ברחבי העיר, ו... המשגיח שמע על כך. איך זה קרה? מי שמכיר את הרב חיים אברהם ויזל לא שואל כאלו שאלות...

"הרב ויזל החליט שאין מנוס אלא לזרוק אותי מהישיבה. זה מנוגד לכללים בצורה חמורה, מה זה לנסוע באופניים בתוך בני ברק? היה לא תהיה. אבל כמובן שאי אפשר לזרוק בחור בלי לקבל קודם את האישור של הרבי, ומאחר והרבי הכיר אותי באופן אישי, הוא לא ענה את התשובה רק ישירות לרב ויזל, אלא גם ביקש שיקראו לי כי הוא רצה לדבר איתי על כך.

"כשהגעתי אל הקודש פנימה, הביט בי הרבי בעיניו החביבות ואמר לי כך: "בעיקרון, המעשה שעשית אינו פסול בכלל. אין שום דבר רע בזה שיהודי רוכב על אופניים. אדרבה ואדרבה! אני סבור שכל בחור צריך לעשות קצת פעילות, להפעיל את הגוף זה דבר בריא וגם אני עצמי מקפיד לצאת להליכות ולהעפיל את הגוף כחלק משמירת הבריאות.

"אבל מה? הרב ויזל אומר לי שזה מאוד לא מקובל, וכשרואים בחור מיישיבה מסוימת שרוכב על אופניים ברחובות העיר, זה עושה 'בושות' ליישיבה, ולכן אני מבקש ממך שעל אף שהמעשה שעשית אינו פסול כלל וכלל, תשתדל שלא לעשות בושות ליישיבה..."

"זה נתן לי מבט חדש, לפעמים שי כל מיני מוסכמות שאין להן היגיון, בוודאי שאין להן קשר להלכה וליראת שמים, אבל אם זה מבייש אחרים, את הישיבה למשל, צריכים להשתדל להימנע. לא תמיד צריכים ללכת 'עם הראש בקיר'..."

(חלק ממאמר נרחב שיפורסם א"ה בגליון לקראת שבת צו-פסח)

את כל התלמידים שיהיו קרובים אליו. פעם אחת תוך כדי השיעור הוא הרים את הראש, הסתכל לכיווני ושאל אותי "שומעים אותי? בוא תשב לידי, למה אתה יושב כל כך רחוק?".

"באתי והתיישבתי ממש בסמוך אליו, ומאז זה היה המקום הקבוע שלי, ואכן זכייתי לחביבות גדולה אצלו באותה התקופה. בהמשך למדתי בחברותא עם נכדו הרה"ג ר' יהודה שליט"א בן לבנו הגאון רבי מרדכי אלימלך שליט"א.

"בכל אופן, הרבי אמר אז, הוא דיבר אלי והתכוון לכולם, שכשהוא למד בישיבה בלובלין, היה ידוע שם בין התלמידים שאסור לשבת בשורות האחרונות של בית המדרש. המהר"ם שפירא זצ"ל היה אומר שבשורות האחרונות יושבים רק הגנבים. שם יושבים הבחורים שגונבים את התפילה, גונבים את התורה, גונבים את השיעורים, תמיד הם רוצים להיכנס אחרונים ולצאת ראשונים, כמה שפחות למלא את המחויבויות שלהם ליישיבה".

לסיום אני רוצה להביא עוד סיפור אחד ששמעתי מידידי הרב רוזנפלד, ואביא אותו בלשונו: "ביום מן הימים, פנה אלי חבר שעמד להתחתן, ורצה לעזור להורים שלו לחסוך בהוצאות של שליחת ההזמנות בדואר. הוא לקח על עצמו לחלק את ההזמנות בכל בני ברק, ולשם כך תכנן להקדיש לכך לילה ולנסוע עם אופניים ברחבי העיר, מכתובת לכתובת. אני נכנסתי לסיפור כשהחבר החליט שהוא זקוק ל'חברותא', ובחר בי להצטרף אליו. "חשבתי לעצמי שמדובר בחסד גדול וגם בחוויה לא רעה בכלל, וכך יצאנו שנינו לחלוקת הזמנות לחתונה שלו. נסענו

פעם חשבת...?

כשהייתי צעיר וראיתי שהשליח ציבור מקריא את פסוקי הכהנים בלחש, חשבת שזכה כנראה זה מובחר...

עד שהתחלתי ללמוד...

והבנתי כמה טעיתי.

וכמובן הופתעת, שצריך להקריא בקול
והמקריאים בלחש טועים

בחול המועד פסח, מתחילים את חלק ב' ב'משנה ברורה',
במסגרת 'הדף היומי בהלכה', בהלכות 'נשיאת כפיים'.

הצטרף גם אתה לתוכנית הלימודים והמבחנים של 'דרשו'
ופתאום תגלה עולם חדש...

לקבלת פרטים על החומר הנלמד, מוקדי המבחן ועוד חייגו לקו התוכן של 'דרשו' 077-2222666 שלוחה 4. ובעמדות 'נדרים פלוס'

את הסייעתא דשמיא שהייתה לר' ירחמיאל בהפעלת כל סניפי ה'פסחמיאל', היו שקראו לזה 'ירחמקט' קשה לתאר. הייתה זו לוגיסטיקה שלא מביישת רשתות שיווק גדולות בימינו. עשרות רבות של פריטי מזון כשרים לפסח למהדרין, כאשר הכמויות היו בלתי צפויות מראש

מבט נוסף על זיכוי הרבים' הגדול של הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל

מחמת העומס הכבד, וכאן נקלענו לבעיה עצומה. אך לאחר הפעלת קשרים ופרוטקציות רבות, וכמובן תשלום מראש של כל הסחורה, התרכך אדון הלפרין והצלחנו להשיג את מבוקשנו. 'אני בעצמי ועוד בחורים רבים', מספר ר' בנצי, 'הגענו הביתה לבין הזמנים בערב פסח ממש. בכל אותו זמן פשוט נשאבנו לעבודת הקודש ולפעילות רצופה סביב השעון לשם שמים, בניצוחו של ירחמיאל שכונה אז 'פסחמיאל'... 'מידי ערב היו נוסעים הבחורים למושבים כמו 'ישעי', 'בני עייש', 'אור יהודה', 'יהוד' ועוד, וכן קיימו ימי מכירות ביבנה ובאשקלון, וכך היו משנעים את הסחורה עם סוסיתא, פיג'ו, או עם טנדר 'דאבל קבינה', ועברו ממושב למושב. למותר לציין כי לר' ירחמיאל היו רק הפסדים ממכירה זו עקב גניבות, או סחורה שנתקלקלה וכדומה, אך ר' ירחמיאל אינו נותן אל ליבו את ההפסדים הכספיים, הוא רק חושב קדימה, כיצד ניתן להרבות כבוד שמים בזה העולם, ואיך ניתן לזכות את עם ישראל במזון בסיסי מהודר לחג הפסח. כן! חשובים לו רווחים עתידיים, אבל בעולמות נאצלים יותר.

מצות רפאל הלפרין...

'היה זה באחד משנות המ"ם', מספר הרב ארזי כהן, 'הביקוש למצרכי פסח בכל אזור הדרום הלך וגבר, ר' ירחמיאל היה מקבל טלפונים מישובים רבים שאף הם היו מעוניינים לקנות מזון כשר 'למהדרין מן המהדרין' לפסח. אי לכך ר' ירחמיאל החליט להפריד את המכירה באשדוד משאר חלקי הדרום, אני הקטן מונתי מטעמו על ארגון המכירות בשאר הישובים שבדרום הארץ, מלבד המכירה באשדוד עליה הופקד אברך אחר. 'מתוקף תפקידי הייתי צריך לנסוע בכל יום למושב אחר, כמובן בתאום מראש. היינו קובעים שביום פלוני בין השעות 2.00 עד השעה 6.00 אחרי הצהריים תתקיים מכירת מוצרי פסח למהדרין ברחבת בית הכנסת וכדומה, וכך היינו עוברים ממושב למושב. 'באותה שנה החל הר' לודמיר בעליו של 'מצות יהודה', לאפות מצות כשרות למהדרין בהכשר הבד"ץ בשם 'מצות ירושלמי'. המאפיה הוותיקה והמוכרת 'הלפרין' פשוט לא עמדה בעומס הרב, ולפיכך כורח המציאות היה לפתוח מאפיה נוספת, כאשר על 'מצות ירושלמי' דאז התנוסס בגדול הסמל של הבד"ץ'.

'זיכוי הרבים' של ר' ירחמיאל היה שם דבר, מושג הכולל בחובו מגוון נושאים, קשת רחבה של עניינים כפי שנראה לפנינו. החל מאמירת שיעורים, שיחות, הרצאת הרצאות, עבור דרך מכירת מוצרי מזון כשרים בתכלית ההידור לחג הפסח שאף בזה זיכוי הרבים ממדרגה ראשונה, או בהבאת מכונות גילוח כשרות לאנשים הרחוקים מתורה ומצוות, וכלה במערכת ענפה של ישיבות בין הזמנים, או הקמת קעמפ לבני הישיבות, והרשימה עוד ארוכה. הצד השווה שבהן, שבכל הפעילויות הברוכות והמגוונות היה 'זיכוי הרבים'. 'שולחן ערוך' שלם עם סימנים, סעיפים וסעיפים קטנים היה לו לר' ירחמיאל בהלכות 'זיכוי הרבים', כי כשם שאין רגע פנוי ביממה של האיש הישראלי שאין לו התייחסות ב'שולחן ערוך', כך בהלכותיה החמורות של זיכוי הרבים וריבוי כבוד שמים יש לו לר' ירחמיאל סעיפים ותתי סעיפים.

'פסחמיאל'

'אם אין קמח אין תורה' אומרת המשנה, ואצל ר' ירחמיאל היה זה הלכה למעשה. התלמידים והתלמידות הרבים שהוכנסו על ידו לבתי ספר חרדיים, לישיבות ולסמינרים, עמדו לקראת חג הפסח בפני שוקת שבורה, שכן, אינה דומה מערכת הכשרות בכל ימות השנה למערכת הכשרות של חג הפסח. בל נשכח שמדובר בתקופה שלפני ארבעים שנה, עת אשר אף 'בני התורה' בכל אתר ואתר היו עמלים להשיג מזון בסיסי עם כשרות מהודרת. על אחת כמה וכמה אנשים שאינם מציבור היראים לדבר ה', כאלו שבנם או בתם נכנסו למוסד חרדי ותו לא, שהדבר היה למעלה מהשגתם, וכיצד יצליחו הם לשמור על רף כשרות נאותה בימי הפסח. כאן נכנס לתמונה ר' ירחמיאל שיחד עם בחורים מהישיבה שסייעו לו, עבד פיזית משך ימים ולילות במכירת מוצרי יסוד כשרים למהדרין בערב פסח, למען המטרה הנעלה: הצלת משפחות עמך בית ישראל ממשוהו חמץ בפסח ר' בנצי פרידמן הי"ו שהיה בחור בישיבה באותה תקופה מספר לנו על אותם זמנים. 'הרעיון 'נפל' לר' ירחמיאל במהלך חודש אדר, אולם באותן השנים מי שרצה להזמין מצות ממאפיית 'הלפרין' היה צריך לעשות זאת כבר בחנוכה או בעשרה בטבת,

'מכיוון שהיה מחסור חמור במצות 'הלפרין' הוחלט שנשלח למושבים מצות 'ירושלמי'. אולם את הסיפור הבא לא העלנו אפילו על קצה דעתנו.

למכירה שבאחד המושבים הגיעה גברת מבוגרת ששאלה אותנו היכן המצות. בפשטות הצבענו לעבר החבילות של מצות 'ירושלמי', אולם זה לא סיפק אותה באמרה 'הרב רחמיאל' אמר לנו רק הלפרין!... בשום אופן היא לא הסכימה להתפשר על מצות אחרות ויהי מה! הרב רחמיאל אמר הלפרין ודי! לא נותרה לנו ברירה אלא להביא לה במיוחד בסיבוב הבא למושב הסמוך חבילת מצות של 'הלפרין'.

אף ר' ירחמיאל עצמו סיפר בחיך על תמימותם של אנשי המושבים שלא היו מוכנים להתפשר על פחות ממצות 'רפאל הלפרין'... שהתפרסם באותה תקופה כאלוף העולם בהיאבקות חופשית. כמובן שהקשר בינו ובין מאפית מצות הלפרין אינו קיים כלל...

ישועה באישון ליל

את הסייעתא דשמיא שהייתה לר' ירחמיאל בהפעלת כל סניפי ה'פסחמיאל', היו שקראו לזה 'ירחמקט' קשה לתאר. הייתה זו לוגיסטיקה שלא מביישת רשתות שיווק גדולות בימינו. עשרות רבות של פריטי מזון כשרים לפסח למהדרין, כאשר הכמויות היו בלתי צפויים מראש. המפעילים מתנדבים רבים, ללא קופות רושמות, היה זה פלאי פלאים שבתנאים כאלו המטרה הקדושה הושגה ומאות רבות של משפחות ב'פריפריה' שמאשדוד ודרומה זכו למאכלים כשרים לפסח, למהדרין מן

המהדרין במחירים נמוכים.

אופיו של 'ירחמקט' לא איפשר לדעת מראש את הכמויות הנדרשות מכל פריט. פעמים היה זה ה'זנגוויל' שהיה חסר, או ה'פפריקה האדומה'. לעיתים נדרש ר' ירחמיאל לעלות לירושלים להשלים את החסר כתוצאה מהדרישה הבלתי צפויה.

באחת מנסיעות אלו בשעת לילה מאוחרת עם ה'פולקסוואגן דאבל קבינה' העמוסה בדרך חזור מירושלים לאשדוד אירע מקרה מעניין. ר' ירחמיאל שהכיר את כבישי ישראל על כל קיצוריהם החליט לנסוע בכביש המשובש שבין המושב 'בית חלקיה' לקיבוץ 'חפץ חיים' כביש זה קיצר את הדרך מירושלים לאשדוד בכמה דקות, שהיו שוות לר' ירחמיאל מפז.

באחד מעיקולי הדרך המשובשת נדם לפתע מנוע הרכב העמוס. ר' ירחמיאל ירד לבדוק מה הביא את המנוע לשבות בדיוק בשעה זו שלאחר חצות, בכביש שהיה שומם בשעות אלו. כמובן שללא אמצעי תקשורת הקיימים היום. אך הקב"ה 'רגלי חסידיו ישמור' זימן לו ישועה באופן מיד.

מעבר לעיקול הדרך נצנצו פנסיו של רכב שגם הוא בחר לנסוע בקיצור דרך שומם זה...

היה זהה הג'יפ של 'הפעילים' בו נהג ידידו הטוב הרב שלמה מרזל ז"ל שהיה בדרכו לירושלים מביקורי בית אצל תלמידות שסודרו על ידו בסמינרים ושהו בביתם בימים של ערב הפסח. הרב מרזל פתח את מכסה המנוע פשפש פה ושם והניע את הרכב לרווחת הזקוקים לישועה. כך המשיך ר' ירחמיאל באישון ליל בדרכו לביתו.

(מתוך הספר 'ירחמיאל' קווים לדמותו של גדול מזכי הרבים הרב ירחמיאל קראם)

שמונים שנה שמרה הרבנית שיינברג את הדברים שאמר להם מרן החפץ חיים בתחילת הדרך. 'אם הקב"ה עשה דרך ארוכה כזו, גם ר' חיים פנחס ורעייתו יכולים לעשות את הדרך מאמריקה למיר'

חיים פנחס עם באשע, בתו הבכורה של רבי יעקב יוסף הרמן, שהיה מחלוצי עובדי השם בצפון ארה"ב. הכל נתן הרב הרמן לאדון הכל, וגם את ילדיו מסר לכבודו יתברך.

תקופה קצרה אחרי נישואיהם, והם צעירים לימים ובתחילת דרכם, כשהרעיה הצעירה בת שבע עשרה בסך הכל, בת תפנוקים מאמריקה, שאביה אמיד ועסקי הפרוות שלו משגשגים - הגיע הרב הרמן ובפיו הצעה: חיים פנחס ובאשי צריכים לעזוב.

את הסיפור על מסע ודרך ארוכה, זכיתי לשמוע מכלי ראשון ממש, מבתם, הרבנית הדגולה מרת פרומה אלטוסקי תחי', שסיפרה לי אותו ברהיטות מתובלת בהומור שנון. "כשלסבא, הרב הרמן, היו רעיונות כל הבית היה רועד..." אמרה לי הרבנית

את הסיפור המופלא הזה, שמעתי מפיה של הרבנית אלטוסקי תחי'.

זהו סיפור מיוחד על הגאון הגדול רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל, מי שעמד בראש ישיבת תורה אור, רבה של קריית מטרסדורף בירושלים וחבר במועצת גדולי התורה, מנהיג ופוסק, נולד בפולין, גדל במיר ובהיותו בן תשע היגר לארה"ב.

המשפחה התגוררה בלואר איסט סייד, והנער הצעיר למד בישיבת רבנו יעקב יוסף ובשנים מאוחרות יותר, בישיבת רבנו יצחק אלחנן. נפשו חשקה בתורה ובארה"ב של אמריקה בשנים ההן לא היו הרבה ישיבות או כוללים שהשביעו את צימאוננו העז. בתחילת שנות השלושים של המאה הקודמת התחתן רבי

עשירים מלאי רוח וטעם, שמונים שנים של אהבת תורה ויראת שמים, כשהרבנית מוסרת נפשה על תורתו של הגאון רבי חיים פנחס, שמסכת חייו המופלאה ארוגה בעשרות פתילים שלי ים הדומה לרקיע הדומה לכסא הכבוד.

שמונים שנה שמרה הרבנית שיינברג את הדברים שאמר להם מרן החפץ חיים בתחילת הדרך. באוזני שמעתי את הסיפור המופלא הזה, מפיה של הרבנית אלטוסקי תחי', וכה אמר: **גם הקב"ה עשה דרך ארוכה מאד, לא ארוכה כמו הדרך מאמריקה למיר אלא דרך ארוכה הרבה יותר! שבעה רקיעים עבר הקב"ה משמי השמים העליונים ובא אלינו רוכב ערבות וירד על הר סיני לתת לנו את התורה. מרחק גדול עשה האיבישטער כדי לרדת להר סיני. מן הארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות שנה, ועוביו של רקיע - מהלך חמש מאות שנה, ובין כל רקיע לרקיע - מהלך חמש מאות שנה. מרחק גדול מאוד...**

ועכשיו גם אתם הולכים. באים מאמריקה למיר והדרך עוד ארוכה...

אבל אם הקב"ה עשה דרך ארוכה כזו, גם ר' חיים פנחס ורעייתו יכולים לעשות את הדרך מאמריקה למיר - - -
(? פריינד יתד נאמן כ"ד אדר תשפ"ג)

אלטוסקי תחי', "בארה"ב של השנים האלה לא היו כוללים, וסבא, הרב הרמן אמר, אנחנו צריכים להכין את ההנהגה של הרבנים של אמריקה לשנים הבאות, וחיים פנחס צריך לעזוב כאן וללכת למיר".

זו היתה ההצעה, ולאחריה - ארזו בני הזוג מזוודות, נפרדו מבני המשפחה ומהשפע שהיה נחלתם בארה"ב ויצאו למיר, עושים דרך ארוכה אבל בכיוון ההפוך. היו אלו שנים של מהגרים שעזבו את אירופה בדרכם לאר הזאה, ובני הזוג שיינברג חצו את האוקיינוס בדרכם למיר, שהיתה עיירה קטנה ופרימיטיבית ללא מים בברזים ובלי זכר למנעמי החיים שהכירה האשה הצעירה באמריקה, אבל היתה בה ישיבה!

לא קלה היתה הדרך, ובני הזוג הצעיר, בעודם מטלטלים בעגלה העושה דרכה אל מיר, חלפו על פני ראדין ונכנסו אל הכהן הגדול כדי ליטול את ברכתו.

הם היו עייפים מן הדרך והאנשים אשר על הבית לחשו באוזניו של מרן החפץ חיים, כי הזוג הצעיר העומד לפניו עשה דרך ארוכה מאד מאד, מאמריקה למיר כדי ללמוד תורה.

שמונים שנה זכתה הרבנית באשה שיינברג, לעמדו לימין בעלה הגדול וללוות אותו בכל דרכיו. שמונים שנה של חיים

עניין אותי לדעת מה התועלת שיש בתולעים ניגשתי לחקור את הנושא, מצאתי עולם מופלא, מלא בנפלאות הבריאה

כל מה שכדאי לדעת על תועלת התולעת

אבל עדיין נשאר מזון רב ואפילו פסולת המזון, שמתכלים ונעלמים כביכול. לאן? התשובה נמצאת בתולעים האדומות, שכבר קיימות בעולם מתחילת הבריאה.

התולעים הללו אוכלות את המזון ומעבדות אותו למעין אדמה(!). פתרון מדהים שיצר הקדוש ברוך הוא לשם התנהלותו התקינה של העולם. תולעת אחת אוכלת כל יום מזון בכמות של חצי ממשקל גופה ולעתים אף כמות של כל משקל גופו! זו כמובן כמות עצומה. כמו שאדם ממוצע יאכל 80-40 קילו מזון ביום...

הווי אומר, כל תולעת אדומה מעכלת בכל שנה כמה קילוגרמים של מזון. ובהתחשב בעובדה שיש באדמה שמתחתנו מיליארדי תולעים שכאלה - קיבלנו תשובה לשאלה שנשאלה - התולעים הללו אוכלות את כל המזון הנוצר בעולם, הן זה הנזרק לאשפה והן את זה היוצא מגוף בעלי החיים לאחר העיכול!

מדהימה העובדה שהסיקו החוקרים, שכל גרגיר אדמה שנמצא כיום וכל חלק פורה בכוכב הלכת שלנו, עבר במערכת העיכול של תולעת אדומה אי פעם!...

מאת: הרב אלעזר גולדברג

במהלך אכילה של פירות שונים - בעיקר אלה המיושבים - אני כמובן נזהר תמיד מתולעים, פותח את הפרי, בודק את תכולתו ומנסה להבחין באותם יצורים קטנים שיש איסור לאוכלם.

עניין אותי לדעת מה התועלת שיש בתולעים אלה. ניגשתי לחקור את הנושא. מצאתי עולם מופלא, מלא בנפלאות הבריאה. בחרתי הפעם להתמקד בתולעים מסוג מסוים, שאינן נמצאות דווקא בתוך המזון, אלא במקום גידולם - הווי אומר: האדמה. אני מדבר על התולעים האדומות.

כדי להבין את החשיבות של אותן תולעים, צריך לשאול שאלה פשוטה: הרי מאז בריאת העולם האנושות כולה צורכת מזון בכמות אדירה, מיליוני ומיליארדי טון של אוכל צמחו ונוצרו כאן בעולמנו. לאיפה הלך כל האוכל הזה? לאן הוא נעלם? אמנם כן, הרבה מהכמות הזאת אנחנו פשוט אוכלים ומעכלים,

- איך התולעת מתקדמת לעבר המזון אם אין לה רגליים? גם זו תופעה ייחודית ומפליאה. התולעת מותחת את שריריה ומתקדמת בעזרת שערות זעירות שיש על גופה.
- התולעת מפרישה מגופה ריח רע מפעם לפעם. משערים כי תפקיד הריח הזה הוא להרחיק מעליה אויבים שבאים לאוכלה.

אמנם עברתי מהתולעים שבפירות לתולעים שבאדמה, אבל עשיתי זאת כדי ללמוד דבר חשוב: גם מה שנראה לנו בלתי נעים, יכול להביא תועלת גדולה!

ישנם מינים וסוגים רבים מספור של תולעים, וכל אחת היא מערכת מופלאה של הבריאה האלוקית. כעת ראינו רק חלק קטן מפלאי הבריאה הללו.

לסיום, אחזור לנושא שבו פתחתי: זהירות מתולעים המצויים בפירות. אכילתן היא עבירה חמורה ולמעשה יש בכך כמה איסורי תורה. ומאידך, על הנשמר מאכילתם אמרו חז"ל במדרש: "עתיד הקב"ה לעשות סעודה גדולה לעבדיו הצדיקים לעתיד לבוא, וכל מי שלא אכל נבלות בעולם הזה - זוכה לראותו בעולם הבא". האר"י הקדוש הוסיף על כך, שמי שנוהר ממאכלות האסורות, הקדוש ברוך הוא שומר עליו ומציל אותו מאכילתם.

אבל התועלת של התולעים האכלניות האלה - שאפילו שיניים אין להן - לא מסתיימת רק בהפיכת זבל אורגני לאדמה. הן עושות הרבה יותר מזה: התולעים האדומות מדשנות את הקרקע, ומייצרות את החומרים הדרושים לצמחים כדי לגדול באופן המושלם. ואז באים בני האדם ובעלי החיים ואוכלים את הצמחים, וגדלים גם כן באופן המושלם. כך עובד לו גלגל החיים על פני האדמה, באיזון המושלם לכולם!

אם כן, היצורים האלה, שלא בהכרח נראים נעימים לעין, מביאים לעולם הרבה תועלת. הרי זה פלאי הבריאה ממש!

כמה עובדות מדהימות על התולעים הללו:

- החומר שמייצרות התולעים האדומות - או תולעי האדמה - נקרא הומוס. זהו חומר שמועיל מאוד לקרקע, כי הוא מכיל למעשה את כל מה שהצמח צריך כדי לצמוח כראוי (יסודות כמו 'אורגניזמים', 'חנקן', 'זרחן' ו'אשלגן'), והוא מהווה את תוסף האדמה האורגני הטוב ביותר שניתן לתת לצמחים.
- יש תולעי אדמה הנקראות 'תולעי קומפוסט'. תולעים אלו מכוננות גם בשם 'רקבוביות' על שם שגורמות לריקבון המזון, אולם גם הן מייצרות את ה'הומוס' המועיל לצומח וכתוצאה מכך גם לכל בעלי החיים ולבני האדם.

מדוע שותים ארבע כוסות?

כנגד הגאולה העתידה.

כלי יקר: מדרש רבה (בראשית פח, ה): כנגד 4 פעמים שהוזכרה המילה "כוס" בסיפור שר המשקים ליוסף, א. "וכוס פרעה בידי", ב. "ואשחט אותם אל כוס פרעה". ג. "ואתן את הכוס...". ד. "ונתת כוס פרעה...". שבוי היוצא מבית האסורים, ניצול מ-4 יסורים - חרב, מיתה, עינוי ורעב, וראוי שישתה 4 כוסות כנגד הצלתו, וגם בני" שניצלו מהשבי במצרים, ראוי שישתו 4 כוסות, כנגד הצלתם.

השל"ה: כנגד ארבע אמהות - שרה, רבקה, רחל, לאה.

כוס א' - קידוש, "...בחר בנו מכל עם", כנגד שרה שגיירה אנשים.

כוס ב' - כנגד רבקה. כוס שניה נאמרת במגיד, שבו מספרים על לבן (אחיה של רבקה) שנאבק עם יעקב.

כוס ג' - כנגד רחל, על כוס זו אומרים את ברכת המזון, רמז ליוסף (בנה של רחל) שסיפק מזון במצרים.

מדרש רבה: כנגד ארבע לשונות גאולה - והוצאתי, והצלתי, וגאלתי ולקחתי: (שמות פרק ו').

מדרש שמות רבה, ו, ד: כנגד ארבע גזירות שגזר פרעה הרשע: א. **עבודת פרך**, לבנות ערי מסכנות לפרעה. ב. **המתת כל זכר כשנולד**, ג. **השלכת הבנים ליאור** - "כל הבן הילוד...". ד. **לקושש קש ותבן**. כנגדן שותים בליל הסדר ארבע כוסות, לקיים את הפסוק: "כוס ישועות אשא..." (תהילים קטז, יג).

ירושלמי פסחים י, א: כנגד 4 כוסות פורענות, שה' עתיד להשקות את אוה"ע. (רומי, בבב, יוון, מדי).

מעשה ניסים: (מבאר את מדרש רבה). שתי כוסות ראשונות שותים כנגד השעבוד במצרים: **הוצאתי**, כנגד יציאת מצרים, **והצלתי** - כנגד השחרור מהעבדות. שתי כוסות אלו שותים בעת סיפור יציאת מצרים תוך כדי אכילת מצה ומרור. שתי הכוסות האחרות - כנגד **וגאלתי ולקחתי**, שתי פעולות שבהן קנה הקב"ה אותנו לעבדים. שותים לאחר סעודה, בחלק השני של ליל הסדר,

2. כוס ב' - **שלא שינו לשונם**. כנגד זה מספרים את הניסים (מגיד).
3. כוס שלישי - זכר להקפדתם, **שהיו גדורים מהעריות**. מברכים עליו ברכת המזון.
4. כוס רביעי - **שלא היו בהם מלשינים**. כנגד זה אומרים "לא לנו ה'".
- בינה לעיתים**: לזכר ארבעה ניסים בגאולה.
- כוס א'** - קידוש, "אשר בחר בנו...", **כנגד הגאולה הרוחנית**.
- כוס ב'** - אמירת ההגדה, "עבדים היינו..." - **כנגד היציאה מעבדות**.
- כוס ג'** - ברכת המזון, **כנגד מילוי צרכינו וחסרונו במצרים**.
- כוס ד'** - באמירת הלל, **מודים לה' על ההצלה מהשעבוד**.
(הרב חגי ולוסקי - 'כי ישאלך' - על הגדה של פסח)
- כוס ד' - כנגד לאה**. כוס זו נמזגת באמירת הלל. לאה היתה הראשונה שהודתה לה' (כשילדה את יהודה).
- אברבנאל**: כנגד 4 גאולות שנעשו בזמנים: **גאולה ראשונה** - כשהקב"ה בחר באברהם ובזרעו. **גאולה שניה** - במצרים. **גאולה שלישית** - כשהצילנו מגזירות הגויים בכל הגלויות. **גאולה רביעית** - הגאולה העתידה.
- בני יששכר**: כנגד ארבעה מנהגים טובים שעליהם הקפידו בני"י כשהיו במצרים.
1. כוס א' - **כנגד שלא שינו את שמם**. מברכים "מקדש ישראל" (קדש).

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

האם כשעשרה אנשים סיימו את תפילת הלחש ניתן להתחיל את חזרת הש"ץ?

להמתין לרב בית הכנסת, או רב המקום, וכדומה, ואין ראוי להפך את המנהג, אלא אם כן הדבר מפריע לרב עצמו, ובמקרה כזה אף מותר לרב לרמוז באמצע תפילתו לש"ץ שיתחיל.
[שו"ע קכד, ג, ומשנ"ב יג; בו"מ דרשו, 20-21]

כשרוב הציבור סיימו את תפילת הלחש, יתחיל הש"ץ את חזרת הש"ץ, ואינו צריך להמתין ליחידים שבקהל המאריכים בתפילתם, אף אם הם מחשובי הקהל, אלא אם כן הציבור מיהר בתפילתו שלא כדין. ולכתחילה ראוי להמתין לאלו שאינם מאריכים יתר על המידה, אף אם רוב הקהל סיימו. ומזה דורות נהגו ישראל

לא שמעת את תחילת חזרת הש"ץ - האם אתה חייב לשמוע את ההמשך?

להקשיב לחזרת הש"ץ. ומי שסיים את תפילתו באמצע חזרת הש"ץ, או שמסיבה אחרת לא שמע את תחילתה - חייב להקשיב להמשך החזרה. ויש מצוה אף בהקשבה לחלק מברכה.
[שו"ע קכד, ד, ומשנ"ב יח-יט; בו"מ דרשו, 26 ו-30; וראה שם, 29]

בעת חזרת הש"ץ חובה שיהיו לפחות תשעה אנשים שיקשיבו כראוי לכל התפילה; ובתפילות שחרית ומנחה של חול, אם חושש הש"ץ שלא יהיו תשעה מקשיבים, יתנה שאם לא יקשיבו - תהיה תפילתו נדבה. וכל אחד מהמתפללים צריך לנהוג כאילו אין תשעה מקשיבים מלבדו; אך אין צורך לקצר בתפילה כדי

קראת 'שנים מקרא' באמצע חזרת הש"ץ - יתכן שלא יצאת ידי חובה

מהאחרונים שכתב: "המתפללים תחינות ובקשות בעת שהש"ץ חוזר, מה שביקשו לא ניתן להם ומה שבידם ניטלה מהם". והלימוד נחשב ל'מצוה הבאה בעבירה', ויש שכתב שלפיכך יתכן שאם קרא 'שנים מקרא' בעת החזרה - לא יצא ידי חובה.
[שו"ע קכד, ד, ומשנ"ב יז; בו"מ דרשו, 27-28]

אף כשיש תשעה מתפללים המקשיבים לחזרת הש"ץ, חובה על כל המתפללים לכוון לסופי הברכות ולענות אמן כראוי. ואסור לדבר בשעת החזרה, ואין לדבר אף בדברי תורה, ואין ראוי אף להרהר בדברי תורה. וכן אין לומר תהלים ותפילות שונות. ויש

* חכמינו ז"ל תיקנו ששליח הציבור יחזור על תפילת שמונה עשרה כדי להוציא ידי חובה את אלו שאינם יודעים להתפלל; וכן כדי שיאמרו 'קדושה' בציבור לפני ברכת 'הא-ל הקדוש'.
* שליח ציבור המסיים את תפילתו אינו צריך לפסוע לאחור, כיון שהפסיעות בסיום הקדיש שלאחר התפילה נסובות גם על תפילתו.
* כשקיים חשש שאם יתפללו כרגיל לא יספיקו לסיים את התפילה בזמנה - יתפלל הש"ץ בקול רם עד לאחר ברכת 'הא-ל הקדוש', ויכלול את הקדושה בתפילתו, ולאחר מכן יתפללו הציבור בלחש.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מה דין ההרחקה מריח רע לבעל חוש ריח מפותח?

מאידך, אדם שחוש הריח שלו מפותח במיוחד והוא מסוגל להריח ממרחק רב מעבר לממוצע - עליו להתרחק מן הריח בהתאם לחוש הריח שלו, ולא בהתאם למרחק הממוצע; ולכן, במקרה שצריך להתרחק ארבע אמות מהנקודה בה כלה הריח, עליו להתרחק ארבע אמות מנקודה בה הוא עצמו אינו מריח עוד את הריח.

[שו"ע עט, ב, ומשנ"ב טז-יח; בו"מ דרשו, 27 ו-32]

אדם שמסיבה כלשהי אינו מסוגל להריח, כגון אדם חסר חוש ריח, הנקרא 'תִּתְרָן', או אדם שאיבד את חוש הריח לתקופת־מה בעקבות מחלת הקורונה, כפי שהיה מצוי בעבר הלא־רחוק - בדרך כלל, דינו בנוגע לדיני ההרחקה מריח רע בשעת העיסוק בדברי קדושה, הוא כדינו של מי שחוש הריח שלו תקין לחלוטין; (ושיעור ההתרחקות הנדרש ממנו, הוא על פי הממוצע של בעלי חוש הריח, וראה במקורות).

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה